

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatadnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8	Kor
Félévre	4	
Negyedévre	2	

Hírtételek díjszabás szerint.

Örvend az ellenség.

Okt. 21.

Ki tagadhatná, hogy a katolicizmusnak nincs ma is éppen annyi ellensége, mint hajdanában. Valóságos harc, küzdelem folyik nap-nap után a katolicizmus ellen politikában, sajtóban és szóbeszédben.

Ezzel a jól szervezett ellenséggel mi katolikusok csak úgy mérkőzhetünk meg, ha erős, áttörhetetlen fálánkszot alkotunk, ha egyek leszünk a küzdelemben. Hát nem vagyunk egyek? És ha nem, hát mi tartson össze?

Rómából hangzott el a magasztos kijelentés: Krisztusban megújítani mindent!

Ez a jelszó megszabta minden katolikusnak feladatát. Püspököknek és káplánoknak, főurnak és rögöt turkálóknak egyaránt.

És Krisztusban megújítjuk a világot, ha egymás iránt, ha hitsorsosaink iránt, krisztusi szeretettel vagyunk.

Ez a szeretet kell hogy összekapcsolja mindazokat, akik Krisztus keresztyén előtt élő hitet vallani tudnak is és akarnak is.

Ha a keresztről hozzánk szóló mér-

hetetlen szeretet nem talál visszhangra szívünkben: akkor hiába való minden prédikáció, minden erkölcsi tanítás.

Ha ezt a szeretetet, amely áldozni tud, amely elnéző és nagylelkű tud lenni, amely engesztelni és engesztelődni tud, amely lemondást nemcsak tanít, de gyakorol is, amely megbocsátást hirdet — ha ezt a szeretetet eldobjuk a közéleti és politikai téren való küzködés közepette: akkor megszűntünk igazi katolikusok lenni, akkor megszűnt köztünk az egyetértés, akkor tehetetlenek vagyunk az ellenséggel szemben, mert szívünk gyűlöléssel, féltékenységgel telt el, amely indulatok nem összekapcsolnak, hanem még a meglévő kötést is felbontják.

Nem ötletszerűleg mondtuk el ezeket, hanem ama szomorú jelenségek hatása alatt, amelyeket közvetlenül a kath. nagygyűlés előtt tapasztaltunk.

A magyar katolikusok öt év óta tartják ezeket a nagygyűléseket. E gyűléseknek éppen az volt és most is az a célja, hogy a magyar katolikusokat egységes táborba hozza, hogy ez a tekintélyes tábor ország-világ előtt mániészfálja: Ime mi

egyek vagyunk Krisztusban! Egyek vagyunk szándékainkban és törekvéseinkben.

Éppen ezért együttesen és egyetértve akarunk dolgozni a keresztyénység és hazánk erkölcsi s kulturális boldogulásáért.

És ime ez a tábor éppen az ötödik kath. nagygyűlés küszöbén látszólag kettévált. Éket vert az egységbe állítólag a politika.

Azt mondják elleneseink, hogy kiváló kath. vezető férfiak tartózkodnak a tevéleges részvételtől, mert hát politikai álláspontjuk sérelmet szenvedett.

Hát ugyan bizon a kereszt mióta lett politikai határjelző? És mert azt hiszik, hogy a politika erősebb lett itt-amott, mint a kereszt — ezért örvend Izrael.

Mi magunk szereztük meg neki ezt az örömet.

Örvendezve fujja a jerikói trombitát, remélve, hogy e kárörvendő hangba felbomlik a katolicizmus egysége, miként ledőltek Jerikó falai.

Ettől ugyan nem kell félnünk, de még a hiú reménységben való örvendezést sem kellett volna számára megszerezniük.

Hisszük is, hogy a kath. nagygyűlés alatt vége szakad még a látszólagos pártoskodás-

TÁRCA.

Rákóczi.

— Révai Károly pályanyertes elbeszélő költeménye. — (Vége.)

Jelige: „Si Deus pro nobis, quis contra nos?”

Rákóczi jelmondata.

27 Ismersz-e Rákóczi? Tudod-e miért jöttem? Vezetett egy csillag, mely kigyúlt fölöttem! Valami bús erzés támadt a szívemre, Épedés, édes vágy, aggodás egyszerre. Zivatáros éj van, hideg szél sikoltoz, Vigyázz életedre, emésztő veszélyt hoz! Ó, pedig az lenne az én bús halálom, Mert csak egy Rákóczi van a nagy világon!

28 „Hitvesed veszélyben, gyermekeid rabok, Magad földönfutó, becsülete hagyott! Árulók melletted, kiknek ajka mézes, Kincs után sóvárgó s hivatalra éhes. Császári kegyekre hajlanak vezérid, Hullong a gyümölcs, — már nemsokára érik; És lehull a fának minden éke, lombja. Te maradsz egyedül, mint egy tilalomfa.

29 Gondolj hitvesedre, József, György fiadra! Kiket fölnevelni csak te vagy hivatva;

Miliókat érhet fejedelmi kincsed, Hát ha nem egyebet, — vagyonod tekintsed! Földönfutó koldus léssen majd belőled, Törvénykönyv betűi ítélnék felőled: S az, a kiért szived áldozatra készül: Szerető hazád is kitép a szívedül!”

30 Rákóczinak lelke meglöbben e szóra, Lángoló szemével néz a csábítóra: Mit beszél ez asszony? . . . Szörnyű a mit [mondott,

Szívében egy oltárt kegyetlen lerontott. Nem esaládja kincse nőveli most búját, Az ő szívét nagyobb szenvedések dúlják: Az a kiért áldoz, a haza szent földje, Az vonná meg egykor szeretetét tőle?

31 És mint az oroszán, ha ugrásra készül, Rákóczinak vére fölgyl e beszédül; S mintha vihar jönne messze valahonnan, Haragos moraj kél ajkairól nyomban: „Mit akarsz te asszony? Átká szép nemednek! Ó, hogy még ilyen nők anyától teremnek! Ki küldött? A császár? avagy szolgálja népe Csábító szavakkal Rákóczi elébe?

32 „Mondd meg a császárnak: nem kell a [kegyelme! Én vagyok az ország szabad fejedelme! Hitvesem, gyermekim vesszenek el árván,

Mintsem, hogy megmentsen becsületem aran! Ott, a honnan Zrinyit a vérpadra vitték, Nagyapám arcáról hullott a veríték: Bécsűjhelyi börtön nem fogott ki rajtam, Minden veres csöppjét fölcsókolta ajkam!”

33 „Rákóczi ne vedd meg! Ó, hajolj a szóra! Közleg sas szárnyán az utolsó óra. Jöjj velem! Az éjjel ráborul nyomunkra, Még ma elvezetlek a mi táborunkba! Nézd itt van az irás, a császár kegyelme, Tel leszel ezentúl Erdély fejedelme; Szövetségs társul főmel magához, S az ő dicsősége reád is sugároz!

34 Jöjj! Lásd, én bevallom, a mit sose mondtam: A mióta élek, éretted rajongtam! Szerettelek forrón, te Istenem voltál Akkor is, a midőn másfelé hajoltál! Ajkamat kínálom, forró mint a láva, Borulj a szívemre szerelmem királya! Ég s föld minden keje ragyog a szememben, Jöjj, hadd égjünk együtt a nagy szerelemben!

35 „Vérem minden csöppjét odaadom néked, Ezt a vért, mely kirán, követel és éget! Beléd száll a lelkem, csak a tied léssen, S te a hőök hőse az enyim egészen! Átölelsz karoddal, összeolvad lényünk, Örökös esőzkápor lesz a mi beszédünk;

nak is. Egyek leszünk ott ismét s egyek maradunk Krisztusban a jövőre is. És ekkor elnémulnak a recsegő trombiták kárörvendő hangjai!

A mi gyöngö szavunk immáron nem hathat el azokhoz, akik ezen az egységünket manifesztáló gyűlésen részt vesznek, de nem is ez volt a célunk. Micsak a mi szerény körünknek a jövő magatartásához akartunk eszmélkedésre anyagot nyújtani.

Püspök urunk bérmáltjából.

Petrozsényban. Ünnepi díszítéssel öltött Petrozsény. A hazakon trikolorot lengetett a hűs őszi szél. Az utcákon ünneplő közönség hullámzott. Nemzeti lobogós diadalkapuk emelkedtek az egyház fejedelemei bevonulásának útján.

Eljött huzgó híveivel ide is, hogy megerősítse őket a szt. hitben s apostoli áldását osztva részesítse az isteni kegyelemben. Kezében a pásztorbot, a béke olajaga, kenetes ajka a hit-hűségnek és hazafiságnak ékesen szóló hirtetője.

Folyó hó 28-án érkezett kegyes püspökünk Hátszegről Pujon át fogatán Petrozsénybe. Már 4 óraker hullámzott a közönség a pályaháznál, azt híven, hogy a főpásztor a 4 órás vonattal érkezik, de azzal csak kíséretének egy része jött meg.

Pompás fogatán öt óraker érkezett meg a püspök a vasúti lejárónál emelt diszkapuhoz, hol a községi előjáróság, képviselőtestület, az ipartestület, egyéb hatóságok és testületek nagy éljenzessel fogadták. A községi hatóság és a közönség nevében Zádory Károly jegyző szép beszéddel üdvözölte, melyet a püspök szépen megköszönve, végig hallgatta a másik szónokot is Blaschek Aladárt, ki a róm. kath. hitközség nevében remek beszéddel köszöntötte a főpásztort.

Ezután megindult lassú lépésben a diszfo-

gat, melyet ezerekre menő közönség sokasága követett.

A templom hajója előtt Toldalagi Samu gróf helybeli plebános magas szárnyalású latin beszédet mondott, majd pedig magyart. Latin beszédeben előforduló egyházi klasszicitásaival és meglepő fordulataival nagyon meghatotta a főpásztort, magyar beszéde pedig sokaknak esalt könnyeket szeméibe.

Brassy József kántor szépen betanított énekkarával, az „Ece sacerdot” négyes hangra adta elé a püspöki bevonulás alatt. A püspök az oltárhoz menvén áldást adott, majd pedig megható szent beszédet mondott.

Este 8 óra után a Rózsafüzér-társulat és oltáregyesület régi egyházi énekeket zengett a püspök lakóosztálya előtt.

Okt. 29-én szentmise után Toldalagi gróf szép beszédet intézett a hívekhez, majd pedig a püspök több mint 800 hívőnek szolgáltatva ki a bérmálás szentségét. Itt jegyezzük meg azt az öröndes ténny, hogy ezen ünnepi alkalmal 2600 hívő végzett szent gyónást és vette magához az Úr testét. Olyan tény, amely ékesen beszél a jó pásztor hathatós működéséről. Délben különféle hatóságok, testületek és társulatok tisztelegtek a főpásztornál; legutoljára jött a kath. kör, a melynek tagjai Toldalagi gróf plebános egyszerű, de remek beszéd keretében mutatta be, mire a kegyes szívű főpásztor válaszott, három célt tűzvé ki a kör elé: egységet, mely szeretetből fakad, erős és folytonos küzdelem a katolikus magyar élvek és eszmék érvényesüléseért és végre a helyes, igaz és jó szellemi táplálékot. Mint a körnek védője és alapító tagja legtöbbet foglalkozott ezzel a nagyszámú küldöttséggel.

30-án reggel a legnépesebb filiába Aninoszára ment, ahol Frosch Pál fogadta; mise alatt vegyes szólamú egyházi énekeket énekelt az ifjúság. Mise után 117-en bérmálkoztak meg. Bérmálás után az iskolásgyermekeknek roktönzött vallástani vizgát tartott, melynek sikerét a jutalmul kiosztott sok szép szt. képből is megítélhetjük. Ebéd Iszkronyban özv. Maderspach Viktorné gazdagon terített asztalánál volt.

Okt. 3-án reggel Vulkánba ment a főpásztor. Itt a milleniumi emléknél fölállított diadalkapú alatt a község előjárósága, a hitközség és a hívek sokasága várta. Blaschek Aladár bánya mérnök üdvözölte.

Ezután lassú menetben a kápolnához hajtattott a püspök, melynek megtekintése után a lombsátorban emelt oltáron mise volt, melynek végével 88-at részesített a bérmálás szentségében. Délben a salgótarjáni bányatársulat dísz-ebédet adott, ahol a zenét a társulat zenekara szolgáltatta.

Négy óraker újra Petrozsénybe jött. A templomban a Rózsafüzér-egyesület ájtatóságán részt vett, melynek végével megható szt. beszédet mondott. Másnap reggel, 4-en, Ófelsége névünnepe nagy segédlettel misét mondott, melynek végével mintegy 300 felnőttest bérmált meg. Ezután meglátogatta a szt. Ferencendri nővérek zárda iskoláját, majd pedig a katolikus kört. Ezután Andreics János kir. bányatanácsos vendégszerető házában volt az ebéd. Ebédnél gyönyörű és közvetlen hatású beszédet mondott a királyra, melynek végével ő maga kezdte el a Himnusz, melyet az egész társaság állva énekelt végig. D. u. 4 óraker, újra hatot részesített a bérmálás szentségében. Öt óraker előkelő és nagy sokaságú társaság kíséretében kihajtatott a vonathoz, Isten hozzadot mondva, eltávozott körünkől Szaszvarosra.

Itt léte alatt a helybeli plebánosnak Toldalagi Samu grófnak volt vendége.

Püspökünk most már nincs körünkben, de munkájának gyümölesét rothadatlanul őrizzük szívünkben. B. J.

A lupényi püspök-látogatásról a következőket írja nekünk Wittkó Kornél úr:

Szept. 30-án d. u. 4^{1/2} óraker érkezett Püspök úr ő méltóságú Lupényba. A község határan, az első diadalkapú alatt a községi előjáróság fogadta ő méltóságát. Schwennhammer bíró szavaira püspök úr kegyesen válaszolván, a bányatelep küszöbén a kegyuri bányatársaság várta ő méltóságát tisztikarával diadalkapú alatt. Külly bányagazgató szavaira püspök

S ez a tűz szívünkben hamuvá nem válik,
Égni fog örökké utolsó óráig!

37 S mint mikor a szelvész hirtelen elhallgat,
Mélyeséges esőnd váltja föl a nagy izgalmat;
Rákóczi ajkai némaságha vesznek,
Csak nagy testén látszik, hogy neha megreszket.
Nézi a szép asszony kívánatos ajkát,
Libegő keblének emelkedő halmát,
S mintha bőre alatt futó tűz szaladna,
Megtántorodik, — de csak egy pillanatra.

37 Azután a mámort lerázza magáról,
Rettenetes harag kél az ajakáról;
Úgy ömlik egyszerre a sok szó belőle,
Mint a zúgó patak, ha nincs gát előtte.
Mit neki most mámor? Legyőzi a testét!
A világ kacagná, ha ő most elesnek!
Legyen láneraverve gerjedő szerelme,
Hallgasson el a szív, mikor szól az elme.

38 „Asszonyom! Elég volt! Fusson, a míg futhat!
A ki tüzsel játszik, maga is meggyűlad!
Nincs több szavam önhöz, sem a császárához,
Siessen azonnal Pálffy táborához!
Rákóczi csak egy van az egész világon,
Ez a föld, hol állunk, — ez az én világom!
Kalászos rónája, bérce, hegye, völgye,
Ez az én szerelmem, — a haza szent földje!”

39 „Nem kell a szerelmem? tüzben égő ajkam?
A ki veled voltam minden gondolatban!
Eltaszit sz magadtól, mint egy hirtvány rongyot,
Melyről az utolsó koldús is lemondott?”

Ne feledd Rákóczi, hogy ma nálad voltam,
Ne feledd, hogy egyszer szivedhez hajoltam!
Tört ütök szivedbe: leghívbe vezéred
Az enyém! a miénk! Elárult ma téged!

40 „Leghívbe vezérem? Melyik az? ó Isten!
Hűséges mindenik, itt áruló nincsen!
Neved meg te némbel!” — s megszorítja

[karját,
De az békén túri szaggató fájdalmát.
„Ha nem lennél asszony, vérpadra dobnálak!”
„Dob hát hős Rákóczi, meghalok utánad!”
„Menj, az égre kerlek, rettenetes asszony,
Nehogy tiszta kardom vérrózsát fakasszon!”

41 „Vérrózsát? Azt várom! édes lesz halálom!
Azt is Rákóczinak karja közt találok!
. . . . Föltépi ruháját keble szelid halmán,
Ezzel akar győzni Rákóczi hatalmán.
S mintha tiszta hóból piros rózsza kélne,
Bevillan az édes bimbópár szemébe,
Mámorító illat száll a levegőben
Rákóczi csillaga most lesz lemenőben.

42 Férfi vagy Rákóczi! teljes, egész ember,
Győzd le a szivedet lüngölő eszeddel!
. . . . Nonaglik az arcán a szerelem vágya,
Nagy hüvölet van az együttes magányba.
Remegve közelit, delejes erővel,
Ha boldog lehetne egy percig e nővel!
De aztán megcsillan szeme villámlása,
S befedi a keblet, hogy többé ne lássa.

43 Föltépi a sátot s kikiált keményen:
„Illosvay Péter, hűséges vezérem!”

Álljatok fegyverbe! Lovagok kísérk
Azonnal a grófnót a tiszai révig!
Riadót fuvassal, ébredjen a tábor,
Zúgjanak a hegyek ágyuk morájától!
Harcolni fogok, míg vért izzad az arcom,
Ma lesz az utolsó élet-halál harcom!”

44 Harsognak a kürtök, paripák nyihognak,
Lobogó faklyával harcosok tolongnak;
Megmozdul a tábor, indulóra készül,
Egész Tisza völgye hangos a beszédől.
Cinka Panna húzza lelkes indulóját,
Lengetik Rákóczi selyem lobogóját,
Társzekerek, ágyuk dübörögve jönnek,
S neki vágnak gyorsan a fagyott mezőnek.

45 Gyűlnek a vezérek: Bercsenyi és Bottyán,
Bezerédi, Balog, Géczy, Czelder Orbán,
Illosvay Péter, a hős Jávorkával.
Csak Ocskay nincs itt néhányadmagával.
Felállanak sorban s Rákóczira néznek,
Fény csillog szemében mindenik vitéznek,
Várják a parancsot. Rákóczi megszólal,
Méla keserűség ömlik ki a szóval.

46 „Fiaim, vitézek! Szóm vagyok hozzátok:
A császár kegyelme sűgárik reátok!
Ki velünk megunta, ki pihenni vágyik,
Jobb, ha még e percben zászlóntól
[megváltik!
Ki elhagyni akar, lépjen ki a sorból!”
. . . . Rákóczi megérti a kelő morájából,
Hogy senki se' vágyik császár kegyelmére,
Inkább hős csatákon folyon ki a vére.

úr szívesen megköszönvén az ovációt, lassú menetben haladott a sokaság a harmadik kapúhoz, hol az egyháztanács nevében Szalánczy egyháztanácsos fogadta a kegyes főpásztort a templom közelében. Innen a templomba tért a menet, melynek ajtajában Buday plebános tolmácsolta a hitközség örömet. A szt. olvasó és más ajtosságok elvégzése után ő méltósága a szöszékre lépett s oly ekesen és elragadóan beszélt, hogy senkisen maradt bizonyára megindultság nélkül. Egyáltalán ő méltósága egyszerű nyelvezete, elbeszélő formája mellett is oly keletesen beszélt, valahányszor híveihez szólott, hogy nyoma állandóan megmarad a szívek mélyében. Így csak ő tud beszélni. Másnap a templom felszentelés volt, annak a díszes nagy templomnak, melynek szépségét és nagyságát maga a püspök úr elismerte, de a mely bizony sok gondba és fáradságba került. A plebános érdemei az élet könyvében föl vannak jegyezve, mert igazán hegynagysági nehézségeket távolított el, emberfeletti kitartással hajította a munkát, csak hogy hívei méltó Istenházhöz jussanak.

A templomszentelés után küldöttségek fogadása következett: a kegyuraság, a rk. egyháztanács, a gkath. hitközség, ev. ref. és ág. evang. presbiterium (Petrozsényből), az izr. hitközség, községi előjáróság, áll. el. isk. gondnokság és tanítótisztület, vasut. posta, esendőség és pénzügyőség. Ő méltóságának mindenikhez volt egy kegyes és találó szava. Az ebédet a kegyuraság adta az igazgatósági épületben, melyre a papságon kívül a hivatalok fejei voltak hivatalosak, számszerint körülbelül 30 személy. Ő felségére mondott lelkes köszöntő után ő méltósága lebilincselő, sajátos szép szavakkal emelt poharat a kegyuri bányatársaság vezetőire és munkáira. D. u. az apácák vezetése alatt álló új, modern berendezésű, remek fekvésű, díszes kórházat látogatta meg, a hol a jó püspök úr kedves betegeivel beszélgetett az ő nyelvükön, vigasztalólag, leereszkedőleg. Vacsernye után újra szöszékre lépett a főpásztor s az olvasóról gyönyörű eszméket fejtegetett. Éjfélig elhallgattuk volna, mint az evangéliumi nepsereg.

Következő napon (vasárnap) a szt.mise után 430-nak osztotta ki a bérmlás szentségét, szülőket és gyermekeket megindító szavak után. A szt. ténykedés bevégezése után néhány látogatást tett a kegyes főpásztor, mely után az egyháztanács által adott izletes ebédhez ültünk. Ebéd alatt Dr. Kálmán főgondnok fejezte ki érzelmeinket, mire ő méltósága elismerésének adott kifejezést az egyháztanács buzgósága iránt is, melynélfogva itt virágzó hitközséget talál! Szépen is vannak a lupényi egyh. ügyek rendezve. A teljesen ismeretlen, 10—12 éves multtal bíró Lupény egyszerre csak kiemelkedik a közből s örömetkeltő, imponáló fejlettségével arányban fejlődik egyházilag is, mert szép, díszes templom mellett gyönyörű fekvésű és igen izléses új parochiaépület áll, mely az őszön adatott át a használatnak. S ha ehhez hozzágondoljuk a szép hiteletet, a hitközség ekzsztenciájának tökéletes biztosítását anyagilag: egy oly kép tárul szemünk elé, melyről azt mondhatjuk, hogy Lupény minden tekintetben a jobb plebániák közé tartozik. Hogy mindezekben a főérdem kié: mindnyájan tudjuk. Azé a szerény papé, a ki hallgatott, nem beszélt semmit, csak cselekedett, igazán szerencsés kézzel és megfontoltsággal. Érdemeit elismerte ő méltósága az által is, hogy Lupényt parochiává, papját pedig plebánossá nevezte ki e tavaszon. De az emberi elismerésen kívül az Isten is meg fogja őt jutalmazni, mert nehéz körülmények között sokat tett a szent-egyházért. Néhány év alatt emberöltőre való munkát végzett!

Ebéd után főpásztorunk az iskolát látogatta meg, hol rövid kérdés után egy cukorból készült koronával (bányászjelvényekkel) csigázta föl a gyermekek felelhetnemségét. Érdekes volt a vetélykedés. Végre is egy fiú és egy leány kapta. Innen visszatérve, nemsokára újra a templomba ment a püspök úr kíséretével s az olvasó elmondása után újra szólott híveihez. A Szűz Anya szeretetéről szólott, megindítólag és kedvesen. Másnap reggel hagyott el minket s Vulkánba ment. A nép még látni és hallani akarta s többen Vulkánig gyalogoltak. Feljethetlen lesz

e látogatása ő méltóságának, nemesak hívei, hanem a másvallásuk előtt is, a kiket szintén egészen megnyert. Isten eltesse és tartsa meg Mathuzsálemi évekig e kiváló főpapot egyházunk és hazánk felvirágzására!

Népiskolai tankönyvek.

Azt tartják és igen helyesen, hogy az iskolát jóvá a tanítók teszik s nem a tankönyvek. All ez különösen az oktatás legalsó fokán, a népiskolában, ahol a tanításnak sémmi szín alatt sem szabad a tankönyvekre támaszkodnia. Azaz világosabban beszélve, a tanulókat már ott az iskolában úgyszólván tökéletesen el kell készíteni az ismeretekre, otthoni magolásra nincs szükség. Ez volna a helyes, az ideális állapot. A jelenlegi viszonyok közepette azonban sok mindenféle ok közrehat arra, hogy a tankönyvek szerepét se kicsinyeljük még az elemi iskolákban sem, főleg az utolsó években. Ha pedig a tankönyvekre szükség van: akkor csak természetes az a követelmény, hogy azok a tankönyvek minden tekintetben megfelelőek és jók legyenek.

A jó tankönyv kelleköt röviden így határozhatjuk meg: Ne legyen a tankönyvben sem több, sem kevesebb a feltétlenül szükségesnél. Állításai minden tekintetben állják ki a próbát s csakis megállapított és elfogadott igazságokat tartalmazzanak. Pusztá nevek felsorolása érdekesebb hozzáfűzések nélkül teljesen hiábavalók, sőt kárhóztatatók elemi tankönyvekben, melyeknek előadásmódja legyen vonzó és élvezetes, nyelvezete magyaros, grammatikai hibától ment. — Sok minden követelményt lehet és kell is még felállítani, de mi csak a legfőbbeket, melyekbe a többiek is belefoglalhatók, soroltuk föl röviden.

A véletlen a napokban egy pár népiskolai használatra szánt tankönyvet juttatott kezembe. Elkezdtem lapozgatni egyikben-másikban. Lapozgatás közben aztán olyan botrányos dolgokra akadtam, hogy egyet közülök rögtvet tüzesebb vizsgálat alá is vettem. Ekkor már elborzadtam, hogy ilyen könyveket adnak gyer-

47. „Nem kell a kegyelem!” — harsogjak
[mindnyájan,
Árulást a császár tőlünk ne kívánjon!
Utolsó esőpp vérig harszolunk melletted,
Nem kérünk, nem adunk senkinek kegyel-

met.”
... Esze Tamás vágta, habzó lova nyerit:
„Fenséges nagy uram! elárult az egyik!”
S mint a vihar, száguld a hír szerteszejjel:
„Elhagyott Ocskay még ezen az éjjel!”

48. „Igaz! ő, igaz hát, mit az asszony monda:
Árulok kísérnek mindenütt nyomomba!”
„Halál a fejére!” — zúgja a kuruc had,
S kel utána átok s lesújtó kárhozat.
„Hej, Ocskay László kerülj a kezünkre!
Esküszünk mindnyájan igaz istenünkre,
Hogyha el nem pusztulsz, ha addig megéred,
Az ebek nyálják fel gaz, fekte véred!”

28. „Fiatim, vitézek!” — szól Rákóczi újra,
Mintha oszladoznék szívet tépő búja,
„Földönfutó koldus lézen majd belőlem,
A törvény betűi ítélnék felőlem!
Az, a kiért szívem áldozatra készül,
A haza szent földje, kitép a szívebül!
Hítvesem, gyermekim a börtön feneken,
De én hű maradok, — Istenűgy segéljen!”

50. „Utánam kurucok! Zúgjanak az ágyúk,
Legyen árulóknak utolsó órájuk!
Lóra hű vitézim, vonjuk ki a kardot,
Megőríz az minket, a ki eddig tartott.

Mint a zúgó szélvész, mint a veszes orkán,
Nyargaljunk keresztül az ellenség sorján;
De ha másképp lenne, meg fogom mutatni,
Mint tud egy Rákóczi a honért meghalni!”

51. Fölpattan lovára, vágta a hadéltre;
Földereg az égnek keleti szögelye,
Oszlik a sötétség, virradóra fordul.
A fölszálló napnak a vére kiesordúl;
S alá hinti rájuk szíve minden véret,
Bibor fénybe vonja kurucok vezérét;
Egy sugára leszáll nemes homlokára,
És a gond eloszlik, mint az éji pára,

52. „Menj Rákóczi Ferenc! Úgy lesz, a mint
[mondád!
Megírják a törvény szegyenletes pontját,
Árulóknak fognak bélyegezni téged,
A ki a hazára hoztál diésőseget!
Kitörlik nevedet nemesek sorából.
Az lesz a nemes, ki tégedet elául;
Kincseid fölőstjtják, mint Krisztus ruhát.
S még sírodra sem jut a hazai pázsit.

53. Menj Rákóczi Ferenc! s vele ti is hősök!
Születnek idővel lelkes hegedősök,
A kik esőndes estén, békés unokáknak
Mesélik nagy sorját a kuruc világnak.
Márvány-tenger partján zarándok-út leszen,
Befogad a nemzet szívében egészen,
S azt a szegény foltot, mely nevedet földi,
Tíz millió magyar fogja kitörölni!

54. Egész Magyarország talpra kel egyszerre,
Utánad fog menni a Márvány-tengerre;
Zászló-erdők között fognak visszahozni,
Még a pogány is fog érte imádkozni.
Gyöngye, öreg lantos előveszi kobzát,
Nevedet tündérek ajkaiakra hozzák,
S énekel majd rólad, késő nemzedeknek,
Bubánatos hangon esendülvén az ének.

Dal Rákócziról.

Rodostó virágos,
Illatos mezőjén,
Tiszta szímaranyból
Csillog a verőfény.
Gyémánt csöppet ringat
A szél a fűszálon
Virágok szeméből
Eltűnik az álom.

Daloló madár száll Bezerédi, Bottyán,
Órgona bokorra, Mikes, nagy Bercesényi,
Kuruc daltól esendül S felséges urunknak
Cziprus-hegyek orma; Hűséges eselédi,
Nyíló rózsafák közt, Előjötték sorban,
Mint suhogó árnyak, Nagy dologra várnak,
Régi ismerősök Erkezőse léssen
Mosolyogva járnak. A Turul madárnak.

Jönni fog! Hisz sokszor
Almódoztak róla,
Hirt hozott felőle
Vándor darú, gólya.
Porladozó szívek
Mozdultak a sírban,
Fölpattan egyszerre
Mind, a mennyi sir van.

mekeink kezébe. Minthogy pedig tudomásom szerint a tárgyalás alá veendő tankönyvet erdélyi egyházmegyénk kath. elemi iskoláiban is több helyen használják, elhatároztam, hogy felhívom reá tanítóink és iskolászekeink figyelmét. Teszem ezt azon célból, hogy most az őszi, s majdan a tavaszi tanító-köri gyűléseken tegyek szöve és lelkiismeretes bírálat tárgyává az iskoláikban használt tankönyveket s könyörtelenül hajtsák végre a szükséges selejtezést.

Ezuttal egy földrajzi tankönyvet veszek bírálat alá. A könyv teljes címéről s egyéb idetartozó tudnivalókról e sorok végén értesül az olvasó.

A kis könyvecske 32 oldalra terjed s magában foglalja Magyarországot, s az öt világrész földrajzát, végül „Szükséges ismeretek” cím alatt a földrajzi alapfogalmakat tárgyalja természet-tani földrajzi ismeretekkel vegyítve.

Már ez a beosztás is helytelen, mert a mikor én Magyarországot földrajzát rendszeresen tanítani akarom, akkor már a tanulóknak tisztában kell lenniök, hogy mit nevezünk patak-nak, folyónak, folyam-nak stb., mit nevezünk domb-nak, hegy-nek, hegylánc-nak stb., hogyan határozzuk meg a folyó jobb és balpartját. Ezeket már tudniok kell a tanulóknak mondom, mert Magyarország földrajzának tárgyalása közben ezek a fogalmak minduntalan előfordulnak.

Am vegyük a részleteket.

E könyvecske szerint a magyar királyság alkotórészei (szerinte alkotrészt) között meg most is helyet foglal a határvidék. Eltekintve attól, hogy annak kifejező neve határvidék volt, ma már róla, mint külön alkotórésztől nem beszélhetünk, mert a katonai kormányzat megszüntetése után a „határvidéket” polgárisították és törvényesen a szomszédos megyékhez beosztották, illetőleg visszacsatolták (1882. XL. t. c.)

Hiába is akarná tehát a szerző tanítványaiknak Magyarországot újkori politikai térképén a határvidéket is bemutatni. Pedig a mit tanít, azt a térképről is le kell olvasatnia.

Ebredj föl Rákóczi!	Magyarország ébred,
Tárogatót fújnak!	Minden röge mozdul.
Szárnya suhogása	Egész erdő látszik
Hallszik a Turulnak.	Rákóczi zászlókból.
Nagy Magyarországon	Néz! Etánad jönnek
Fölkelték a hősök,	A szálló felhőkön.
Íde jönnek hozzád.	Kurucvér fog hullni
Régi ismerősök!	A magyar mezőkön.

Mozdul az oroszlan,
Fölméz álmosodva:
Hol van a Turul,
Mely lobogómat hozza?
Csak álom! . . . Könyvem
Ídegen föld issza,
Édes hű cselédim
Feküdjete vissza! . . .

55 Kék Dunánknak partja, főséges, királyi!

Ott fog majd alakod ércebe öntve állni;

S oda jön a császár nagy dedunokája,

Meghajlik előtte s koszorút tesz rája.

A magyar égbolton szép szivárvány támad,

Örömkönyveiből kurucok hadának,

Rea hull egy könyvesebb a Habsburg szemére,

S ott fog tündökölni örök dicsőségre! . . .

Mindazonáltal a szerző a határvidék jelentékeny helyeiről (17. l.) is beszél: Ó-Grád-ska, Karloca stb.

Nem kisebb közjogi tévedés az is, hogy Dalmátországról apodiktice kimondja, hogy „az ausztriai császárság egyik korona-tartomány”. Pedig talán nem ártana a magyar fiúval már e fokon megértetni, hogy ahhoz a szép tartományhoz nekünk van jussunk. Bezzeg a nemzetiségek a maguk iskolájukban másképpen dolgoznak.

Itt említjük fel azt is, hogy szerző meg mindig ismeri a mezővárosokat, holott ezek a magyar közigazgatási felosztásban már nem léteznek.

Nagyobb baj az, hogy a megyék, városok felsorolásánál a szerző semmi vezető elvet nem követ. Csakugy ötletszerűleg vagy talán hangulat szerint írja meg ismertetését. Olyik megyénél felemlíti a lakosok nemzetiségét, vallását, foglalkozását, felsorolja vizeit, nevezetesebb hegyeit és városait, a másikról csak egyköt szót mond, pl. Szilágyról: „Földe (igy!) hegyes. Folyója a Szamos. Szekhelye Zilah.” Punktum! Hasonlóképen jár el a városok és községek nevezetességeinek megemlítésénél. Egyik-másik községet érdemesnek tartja kiemelni azért, mert bennök jó bor vagy jó dohány terem, de már a másikat, amely történelmi vagy irodalmi nevezetességgel rendelkezik, hallgatással mellőzi. Mikor pedig mindezeket összeköti: akkor mosolyra keltő furesaságok kerülnek ki. E kis könyvben pl. Selmec előbb híres arról, hogy itt készült a híres selmeci cseroppipák, (kell is ezt tudni a nebulóknak!) s csak azután arról is „hogy van itt a bányászok kiképzésére bányászakadémia”. Persze az erdészeti akadémiá megszünt! (?)

A következők szemelvény sem rossz, sőt különb: „Nagy-Szalonta sertéséről híres; itt született Arany János hírneves költőnk”. Tehát a sertések előbbre valók Arany Jánosnál, sőt pontosvesszővel elválasztott két mondatban egymásmellé rendelőleg lehet Arany Jánosról és a sertésekről beszélni!

Am az ilyen botrányos izléstelenségek mellett tárgyi tévedésekkel, helytelen állításokkal és feltűnő hiányokkal is bőven találkozunk.

A könyvecske szerint a budai királyi várpalota kápolnájában őrzik a „királyi jelvényeket” holott ezek a királyi várpalota egyik, külön a célra épített szárnyában, a kápolna fölött vannak elhelyezve. Borsod megyében „szomorú emlékü hely Ónod, mely mellett a Muhl pusztán IV. Béla idejében a tatárok a magyarokat legyőzték,” de a Rákóczi korabeli országgyűlésről már nincs szó (11. l.) Ugyanezen az oldalon ez található: „Szomolnok ásványvizeről nevezetes, melyben a bemártott vas rövididőn rézzé változik.” Eltekintve a rettenetes fogalmazástól, hogyan lehet ilyet tankönyvben állítani! Szegény alkímisták miért nem jöttek erre a híres Szomolnokra, hátha megtanulhatták volna az aranyesimálás titkát is. Ugyanezen az oldalon találjuk ezt a klasszikus kijelentést: „Szilice nevű barlangban nyáron a víz befagy, télen megolvad” már t. i. a víz(?) Szomolnok és Szilice badarságok révén ki vannak emelve, de már Eperjéről semmi szó. Pedig az is elég szomorú emlékü helye a magyarnak. Szamos-Ujvár gazdag sóbányával rendelkezik, de már Maros-Ujvár nem, Vizakna pedig arany-s ezüstbányákkal. Alsó-Fehér megyében nevezetes helyek: Zalatna, Abrudbánya, Vizakna, de Gyulafehérvár, az erdélyi fejedelmek egykori s az erdélyi püspök jelenlegi székhelye, ez a viharos múltú történelmi város, nem létezik. Valamint Verespatak sem, mint aranybányate-

lep, míg Zalatna és Abrudbánya, melyekben pedig művelés alatt levő bánya nines, igen. Sepsi-Szentgyörgy e könyvecske szerint Borszáken kívül egyedül nevezetes „ásványvízforrásról Erdélyben.” Az sem utolsó felfedezés, hogy Trencsénmegye tötjai leginkább üvegyártással foglalkoznak. Ezek a szegény tötök nem szenvednek olyan nagyzási hőbortban, mint egy felvidéki ismerősöm, aki azt szokta mondogatni, hogy az ő apja vasgyáros volt. Pedig hát csak a hátán hordta a vasat, azaz, hogy a drótot. A trencsénmegyei tötök is ilyenfajta „üvegyárosok.”

A „szükséges ismeretek” közt érdekes dolgokra bukkanhatunk. A világtájak közül pl. a dél így van meghatározva: „dél, hol a napot déltájban szemléljük.” A földtengely meghatározása nemkülömbben példa lehet a homályos beszédre.

Általában nyelvezete megdöbbenő e kis füzetnek, mintha csak nyelvünknek meg mindig vaskorszakát élők. A szükségtelenül alkalmazott szenvedő alakok valószínű burjánzanak. A ragoknál ilyeszkedést pedig számba nem veszi a szerző. Ezért lépten-nyomon bukkanunk ilyenekre: „Lakosai bányászat- és földműveléssel”, „ipar- és földműveléssel” foglalkoznak. Cifrább ez: „Vászongyártás és faeszközök készítésével foglalkoznak.” „Csetnek dohánya és vasgyárai híres.” „Dobsina jégbarlangja és érbányái híres.” Legecfrább: „Bányászat- sajt- és turókészítéssel” (tehát bányászat készítéssel!) foglalkoznak.

Ez sem megvetendő példája a kényelmes fogalmazásnak: „Bácsmegeye terményei közt híres buzája, kendere és szarvasmarhája.” Eszembe jut itt egy szatőcsbolt ajtajának felirata, melyet diákkoromban olvastam s szót ekképen: „Itt kapható mindenféle hüvelyes vetemény: paszuly, lencse, borsó, ostornyel és szekerkenőcs.” Melán sorakozik e mellé e könyvecske ezen paszuszosa: Termények (Afrikában): Teve, elefánt, oroszlán, pardu, viziló, hiena, cebra, majmok, krokodil, struc, kávé, rizs, pálmák stb.

Azonban szolgálhatok még szörnyűbb szöfuzéssel is: „A rabszolga kereskedés itt meg szokásban van, sőt a belsejében lakók emberhúst esznek”. (27). Minek a belsejében lakók? Csakis a rabszolga kereskedés belsejében! Am valamennyin tulesz ez a mondat: „Öserdeiben az állatok minden faja tanáz s tömérdek fát szolgáltatnak”. (28.)

Azt hiszem a közlött szemelvények is elege bizonyítják, hogy milyen értéke van ennek a tankönyvnek. A legeslegborzasztóbb azonban az, hogy ez a minden kritikán alul álló munka az Úrnak 1904. évében harmincvenegyedik kiadását érte meg, ami azt bizonyítja, hogy nagyon sok iskolában osztogatják ebből a hőleséget s rontják meg vele a tanuló nyelvérzékét. Ezek után még csak ide iktatjuk a könyv címlapját: „Földrajz. Népiskolai használatra. Irta Bataton Géza, ő-becsei tanító. 34. kiadás. Szerző sajátja. E mű német és töt nyelven is megjelent. Utányomat és fordítási jog fentartatik.”

A könyvecske hátsó lapján az is meg van jegyezve, hogy ez, valamint a szerzőnek egy rakás más iskolai könyve a nm. magyar püspöki kar által kinevezett bizottság részéről kath. iskolák használatára engedélyezve van.

Köszönjük, de nem kérünk belőle! Az a bizottság pedig körültekintőbb lehetne.

H I R E K.

— **Státusgyűlés.** Püspök urunk ömeltősága a következő meghívót adta ki: Az erdélyi róm. kath. státusgyűlést azon alapon és jog erejénél fogva, melyet számomra ősi törvényeink, királyi rendeletek, évszázados gyakorlat s ujabban ő eszásári és apostoli királyi Felsőének 1867-ik évi augusztus hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározása biztosítanak, folyó 1904. évi november hó 17-ik napjára Kolozsvárra összehívandónak ítélem és az Urnak szent nevében ezennel összehívom. A gyűlés tárgyát kezezi: 1. Az igazgatótanács évi jelentése; 2. A kilépő igazgatótanácsosok helyeinek szabályszerű betöltése. Ennélfogva van szerencsém felkérni, hogy a folyó évi november hó 17-re kihirdetett státusgyűlésen megjelenni, a tanácskozásokban részt venni és megjelenéséről vagy akadályoztatásáról az igazgatótanácsot értesíteni sziveskedjek. Kelt Gyulafehérvárt, 1904. október 1. Majláth Gusztáv Károly gróf s. k. erdélyi püspök.

— **Személyi változások az egyházmegyei tanítóság körében.** Resch Rudolf dunabogdányi kántortanító Nagyszébenbe kántorra és főtanítóvá, — Dragomér Kiss András szárazpataki tanító, Osdolára, rendes tanító és segédkántornak kinevezettek.

— **Püspöki konferencia.** Magyarország egyházi fejedelmei f. hó 19-én konferenciára gyűltek egybe a hercegprímás budavári palotájába. A konferenciának igen sok nevezetes tárgya volt. Így a tárgyalás legelső pontja: a kath. autonómia. Az a hármás bizottság ugyanis, melyet a múlt évi püspöki konferencia küldött ki az autonómiai kongresszus munkálataira adandó vélemény megszerkesztésére, most terjesztette elő javaslatát. Az előadó Sz m r e c s á n y i P á l nagyváradai püspök volt, kinek előterjesztését a püspöki kar helyeslőleg tudomásul vette. A tanácskozás oroszán része az iskolákat illette, mert tárgyalás alá került a magyarországi latin és görög-szertartású kath. népiskolák, tanító- és tanítónőképzők újból revidált tanításterve; a kath. felső nép- és polgári iskolai tanítónők képzését vizsgáló tanítói szabályzata. Mindezek napirenden levő fontos tanügyi kérdések. Nemkülönben az oktatásügy javítását célozta a kath. népoktatási intézetek tankönyveit bíráló bizottság szabályzatának előterjesztése. Hogy e bizottság reorganizálására mennyire szükség van, eléggé bizonyítja lapunk mai számának is egyik cikke. Végül elénk örömet keltett Püspök Urunk ő mltőságának azon előterjesztése, hogy az iskolák számára való új katekizmus már elkészült s a jövő iskolai évben általánosan használatba is vehető.

— **Változás a kath. legényegyesületben.** Zomora Dániel kanonok-plebános a kath. legényegyesületben viselt elnöki tisztéről egészségi állapotára való tekintettel a napokban lemondott — és helyébe püspök urunk Rass Károly főgimn. tanárt, az eddigi bizottság alelnököt nevezte ki a kath. legényegyesület elnökévé. Midőn ezt a tényt olvasóink tudomására hoztuk, ezen a helyen is őszinte elismerésünket kell kifejeznünk Zomora kanonok úr iránt, ki a gyulafehérvári kath. legényegyesület szervezése, vezetése és fentartása által elévülhetetlen érdemet szerzett a kath. egyesületi hitélet körében. Rass Károly alelnök helyébe Kárpiss János főgimn. tanár nevezetett ki.

— **A papnövendékek** lelkigyakorlata pénteken este kezdődik s Mindenszentek napján közös szt. áldozással végződik.

— **A gyfehérvári kath. legényegyesület** rövid, de dicső multjához nemcsak hű marad a közeledő téli időszakban is, hanem igazán

meglepő energiával, részleteiben kidolgozott munkatervvel igyekszik mind jobban és jobban megoldani nemes feladatát. Novembertől március végéig terjed téli munkarendje, melyből kitetszik, hogy ezen idő alatt vasárnap délutánonként nyolc népszerű előadást, karácsonyhétfőjén egy karácsonyi ünnepséget, a farsang alatt egy tánemulatsággal összekötött színelőadást és márc. 15-én egy hazafias ünnepet fog tartani. Am ez a szórakoztató rész, de az egyesület buzgó vezetősége arról is gondoskodott, hogy tagjai komoly oktatásban is részesüljenek. Így az esti órákban az egyesület helyiségeiben, felkért hozzátért szakemberek rendszeres oktatást fognak nyújtani a vallástanból, rajzból, énekből és könyvviteltől. Ezenkívül minden hónap valamelyik pénteki estéjén önképző is lesz. Kitaratást, jökedvet a tervbe vett szép munkához!

— **A katolikus nagygyűlésen** a központból résztvesznek meg dr. Koródy Péter és Soóthy Gyula.

— **Ivánkovics János** rosnyói püspök az általánosan ismert okokból kánoni joghatóságáról és javadalmáról tényleg lemondott. Lemondását okt. 15-ről keltezett megható körlevelében, amelynek minden sora mély vallásos érzésről, benső hazafiságról tanuskodik, tudatja egyházmegyéjének papságával.

— **Merénylét Ugron Gábor ellen.** Ugron Gábor országgyűlési képviselő e hó 18-án életveszélyben forgott. Fenyéd községben felügyelt a kukoricahordó szekerekre, melyek édesanyja földjeiről szállították be a termést. Este 6 óra tájban érkezett egy szekér. Ekkor Demeter Zakariás bérést felszólította Ugron, hogy segítsen kiüríteni a kukoricával terhelt szekert. A bérés többszöri felszólítás után sem engedelmeskedett Ugronnak, aki erre dühös lett s kétszer pofonította a bérést. — Demeter Zakariás, aki különben is rovtó multú ember s több évvel ezelőtt 12 évi fegyházra volt ítélve kosságért, fejszét fogott és fejbe akarta csapni Ugron Gábor országgyűlési képviselőt. Ugron baktarjával fölfogta az ütést, mely azonban oly súlyos volt, hogy baktarja eltört. Ez még nem volt elég a merénylőnek; pisztolyt kerített elő és tíz lépésről kétszer Ugronra lött és elmene-kült. Fél óra múlva Ugron kocsijával hazafelé tartott. Harmadszor is megtámadta a veszedelmes merénylő. Az utközben levő korcsmaház mellől még kétszer rálőtt Ugron Gáborra. Szerencsére a lövések közül egy sem sértette meg Ugront. — Másnap délelőtt Ugron Gábor személyesen tett följelentést a merénylő ellen a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknél, hol dr. Voith Gerő kir. törvényszéki bíró és Halász Imre törvényszéki jegyző vettek föl a képviselő panasztát. A merénylőt letartóztatták és bekísérték a kir. ügyészség fogházába. Ugron a súlyos fájdalmakat — erős természeténél fogva — föl sem veszi. Karját bekötötték és másnap délután ismét kikocsizott édes anyja birtokaira.

— **Marosvásárhelyen, a ferencrendieknél,** 1904. október 22-étől kezdődőleg, a kijavított templom megaldásának emlékére és a szeplőtelenül fogatott Szűzanya tiszteletére rendezett három napos ünnepség sorrendje: 1904. október 22-én este 6 órakor bevezető szent beszéd, ennek végeztével az olvasó elmondása. 1904. október 23-án d. e. 9 órakor szent beszéd, utána ünnepélyes sz. mise a legfelsőbb Oltáriszentség kitétele mellett. 1904. október 23-án este 6 órakor szent beszéd és olvasó elmondása. 1904. október 24-én d. e. 9 órakor szent beszéd, utána az új sz. Erzsébet szobor megaldása és ünnepélyes sz. mise a legfelsőbb Oltáriszentség kitétele mellett. 1904. október 24-én este

6 órakor szent beszéd és az olvasó elmondása. 1904. október 25-én d. e. 9 órakor szent beszéd, utána a templomi javítások és az ujonnan beszerzett szobor megaldása, melyet Kory Ottó sz. ferencrendi tartományi főnök végez. Ennek végeztével ünnepélyes szent mise, a legfelsőbb Oltáriszentség kitétele mellett, tartja Karácsony Márton apát-főesperes úr. 1904. okt. 25-én este 6 órakor bezáró szent beszéd, utána ünnepélyes körmenet a szeplőtelen Szűzanya tiszteletére; a szent olvasó elmondása, végeztével a pápai áldás kiosztása, melyre dicsőségesen uralkodó szentséges Atyánk X. Pius pápától 1904. okt. 6-án élő szóval nyert felhatalmazást P. Trefán Leonard sz. ferenc-rendi házfőnök. Szives figyelembe! 1. Ezen három napos ünnepségre sz. Ferenc harmadik rendjének meghívottak. 2. A 25-én este tartandó körmeneten sziveskedjének a résztvevők lehetőleg égő gyertyákkal megjelenni. 3. Mintán a pápai áldásban és a vele járó búcsuban való részesülésnek alapföltétele a kegyelem állapota, a három napos ünnepség ideje alatt járuljanak a résztvevők a szentségekhez. 4. A szent beszédeket Buttykay Antal budapesti sz. ferenc-rendi hit-szónok tartja.

— **A József Főherceg Szanatorium Egyesület,** a mint értesülünk elhatározta, hogy az országban sanatoriumi hölgybizottságokat alakít. Jó forrásból arról értesülünk, hogy a bizottság városunk több előkelő hölgyét kéri föl a hölgybizottság szervezésére (kiknek névsorát közelebből közöljük.) A fölkérendő tagok az egyesület vednöke, József kir. herceg aláírásával díszes oklevelet kapnak, melynek művészi rajzán egyik nagy festőművésznőnk most dolgozik. Az egyesület elhatározta, hogy az első népszanatorium épületében elhelyezendő márványtáblán örökíti meg azoknak a lelkes hölgyeknek neveit, a kik a nemzeti veszedelen ellen való küzdelemben a legnagyobb tevékenységet fejtették ki. A sanatoriumi hölgybizottság alakítása valóban szép, nemes és üdvös gondolat. És a derék egyesület valóban jól számít, midőn a magyar hölgybizottságot keresi meg. Mert minden ügynek győznie kell, a melyet a magyar nő fölkarol.

— **Koronagyűlés.** Az erzsébetvárosi r. k. esperesi kerület lelkészkező papsága előző évi határozatából kifolyólag idei őszi koronagyűlését Bolyán tartotta. A kerület papsága már október 17-én delután érkezett meg Nagy-Küküllő vármegye legtovábbban fekvő községébe. Estvéli harangszókor veesernyét tartottak, mely után szt. beszéd és szentségimádás volt, azután a papság végezte szent gyónását, melynek végeztével a hívek járultak a töredelem szentségéhez. 18-án reggel szt. mise után, mely alatt a papság és szépszámú hívő sereg járult a szt. áldozáshoz, kezdődött a koronagyűlés. A gyűlés felölelte mindazon égető kérdéseket, melyeknek megoldására a lelkészkező papság van hívatva. Szegényügy, vadházások, kegyuraság, gregorián ének, egyház és iskola, ezek körül forgott a tanácskozás és megvitátás. A kiküldött előadók határozati javaslatát mind elfogadtattak. Hasonlóan magiává tette a koronagyűlés az udvarhelyi esperesi kerület által felvetett harang biztositást, melyet azzal egészített ki, hogy a most életben levő önbiztosítás terjesztések ki a száraz villám által okozott károokra is. A korona határozatilag kimondotta a kerületben jelen jubileumi esztendőben a triduumoktartását, melyeken a felszólított kerületi lelkészek fogják a szónoki tisztet teljesíteni. Gyűlés után hálát adva Istennek a vett jöteményekért és különösen, hogy alkalmat adott Holló plebános rendezett és ked-

ves plebániáját megismerhetni, hol igen sokat tanulhattunk, a tagtárs igen magyar vendégszeretetét megdelben is igénybe véve, valet mondunk egymásnak azon meggyőződéssel, hogy jól lehet Bolya távol esik a világtól, mégis sok szép kincsesel rendelkezik, melyekről a világ nem tud, és e drága kincs a szép esinos templom, a benne uralkodó rend és mintatisztság.

— **A marosvásárhelyi kath. legény-egyesület estelye.** Nagy közönség előtt tartotta meg f. hó 16-án a marosvásárhelyi kath. legény-egyesület első nyilvános estélyét a „Központi” szálló nagytermében. A sikerrel úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben az egyesület is, a közönség is meg lehet elégedve, a műsor minden száma jó volt. Nagy sikert és sok tapsot aratott az egyesületi zenekar. Kron Ernő komikus magánjelenete és „A mai lányok” c. vígjáték, melynek szereplői Tanczel Zelma, Kron Matild, Vilman Imre és Kron Ernő derekasan megállották helyüket. A műsor után tánc következett, mely feszelen jó kedvvel tartott hajnalig. A rendezéset első sorban Silvester Ferencet, az egyesület elnökét illeti az elismerés.

— **Az állam gyümölcsfái.** A földművelésügyi minisztérium most teszi közzé, hogy az állami faiskolákban termelt és eladásra kijelölt gyümölcsfa-csemetét mi feltelek mellett árusítja. A megrendelések a beérkezés sorrendje szerint vétetnek. A megrendelések december hó 15-ig eszközözendők. Lelkészek és tanítók koronas helyeggel ellátott kérvényben feláru gyümölcsfa-csemetéért folyamodhatnak, ingyen ojtványban csak a községi faiskolák részesülhetnek, melyeknél a keres különös méltánylást igényel. Ebben részesülhetnek olyan faiskolák, melyek el vannak látva kúttal és felszereléssel. Az oltóvesszőket, míg a készlet tart és a rendelkezésre álló mennyiség megengedi, darabonként egy fillérért községi faiskoláknak, egyesületeknek, lelkészeknek és földműveseknek adják el.

— **Nyilvános köszönet.** Erdős István buzgó híveim a bethlenfalvi templom egyik fülkéjében esinos oltárasztalt építtetett és arra 250 kor. költséggel meghozatta Szent Antalnak művészi kiállítású szobrát. Midőn az egyszerű hívő szívének a nemes megnyilatkozásaért a magam és örvendező híveim nevében a nyilvánosság előtt is köszönetet mondok: kérem szent Antalt, ne feledkezzék el buzgó tisztelőjéről. Kadiesfalva, 1904. október 20-án. Péterffy Lőrinc, lelkész.

— **Pal Mihály** papnövendék síremlékére újabbán adkozottak dr. Csabry Bonifac 2 koronát, N. N. 1 koronát. Isten fizesse meg. Soóthy.

— **A sorsjegyekkel való üzérkedés** különösen a vidékieket veszi ostrom alá s a vigécek mezes-mázos sora, esimborszáói ígérgetése főleg a szegényebbeket csapja be. Azért jónak látjuk a „Hazánk”-ból átvenni az alábbi figyelmenreméltó sorokat: Az 1883. évi XXXI. törvény cikk 11. szakasza értelmében „utazó úgynökök által értékpapirokat, sorsjegyeket részletfizetés mellett eladni tilos.” E törvényszakasz megalkotására okot az adott, hogy egyes bankárok egy és ugyanazon számu sorsjegyet többeknek is eladtak s azokat ezzel a manipulációval megkárosították. Azt hinné az ember, hogy a hivatkozott szakasz törvénybe ígatása a további visszaéléseknek útját vágta. Éppen nem. Utazó úgynökök által értékpapiroknak, sorsjegyeknek részletfizetés mellett eladása napirenden van ma is. Bizonyosság erre, hogy a hírlapok apróhirdetéseiben napról-napra keresik a bankárok ma is az úgynököket, akiket hasonló célból szolgálatukba fogadjanak. A törvény csak annyit javított a helyzeten, hogy maguk a bankárok ugyanazt a sorsjegyet eladni azóta többeknek nem merik. Az úgynökök azonban, hogy megnél könnyebben tudjanak a sorsjegyeket s

értékpapirokon, a furfangnak más nemét eszeltek ki. Az emberek között tudvalevőleg akadnak mindig, akik amellett, hogy meg vannak szorulva, jóhiszeműek és tapasztalatlanok is s mint ilyenek, könnyen elámíthatók. Ezek között az emberek között keresik és ezek közül szedik áldozataikat, még pedig a következő módszerrel: Elhiteik velük, hogy a részletív kiváltása után arra a sorsjegyérték bizonyos hányadának megfelelő kölcsönt kapnak. Minthogy magára a sorsjegyre, ha annak teljes értéke kifizetődött, szoktak is adni s efelől az illetők hallottak is valamit már, hitelt adnak az úgynök szavainak s a sorsjegyet vagy értékpapirt a nyakukba szorítják. Sőt hogy mennél nagyobb kölcsönt kapjanak, abba járnak, hogy mennél több sorsjegyet és értékpapírfelét vásároljanak össze. E célból, hogy az azokért járó első pár havi részletet kifizethessék, zálogba rakják minden ingóbingóikat, gondolva, hogy a részletívre kapott kölcsönből azokat újra kiválthatják s a kapott kölcsön többi felével más ügyes-bajos dolgukat igazítják el. Ahogy aztán a részletívek birtokába jutnak, szaladnak azokkal valamelyik bankba. A bankban nyert felvilágosítás után kiabrandulnak ugyan, de már későre. A kölcsönből semmi se lett, holmijuk zálogban s az értékpapírokról járó vételár következő részleteit fizetni kell pontosan, különben elvesztik azokhoz való igényüket s a bankár az értékpapirokat másnak adja el. Az úgynök azonban zsebre rakta a maga jutalékát s a bankár is megkapta a magáét, sőt ha még egyszer eladhatja másnak az értékpapirokat, az első pár havi részletet nemcsak egyszerűen, de duplán kapta meg. A sorsjegyekkel való házalást valóban a legszigorúbban el kellene tiltani. El annyival inkább, mert ezen a réven is éppen azok károsodnak, akiket gyámoltalanságuknál fogva a törvényben leginkább kellene védelmeznie.

— **Nyilvános köszönet.** Föt. Balint Lajos szentsimonosatoszegi plebános, ker. jegyző ur templomunkat, melynek szegénységét személyesen látta, tapasztalta, nemcsak jószívű indítatva, közelebb egy értékes gyönyörű új fehér kazulával és járulékaival, továbbá 15 purif.-mal, 4 korpóréval és 6 himzett fehér pallával kegyeskedett megajándékozni: miért is hálátlan lennék, ha ezen szép, 100—120 koronát érő, adományáért saját magam és híveim nevében is leghálásabb köszönetemet nem nyilvánítanám; buzgó imában kérve Istent, hogy a nemesszívű adakozónak az alsók-esperesi-kerület közel jövőjében okvetlen kijutandó magasabb szerepléséhez áldását adni kegyeskedjék. Szentivánlaborfalva, 1904. október 16-án Tódor József plebános.

— **Haladunk a korrall.** Alig néhány éve, hogy megindult az egész országban a mozgalom, minden ház végeihez, elejéhez és kertjében lugaszölöket ültetni, már is oly óriási tért hódított magának ezen eszme, hogy nines oly rész hazánkban, hol tömegesen fel nem karolnák. Hát ez nem is csuda, mert nézzük meg például Fehértemplom városát, a hol alig van ház, melyet óriási térszű lugaszölő ne ékesítene, mely bőven ellátja az egész családot az erés kezdetétől egész tél folyamán finom csemegezőlökkel, minden évben terem a legesekélyebb gondozás nélkül. Ezért igen melegen ajánljuk mai számunk hirdetését rovatában, ábrán is bemutatott „Szőlőlugast ültessünk” című hirdetésünket olvasóink becses figyelmébe. — Színes fenyomatú árjegyzékek mindenkinek, ki címet tudatja, ingyen és bérmentve küldetnek.

Plébános-beiktatás M.-Ilyén.

Folyó hó 16-án M.-Ilye hitközsége igen nevezetes ünnepségnek volt szemtanúja. E napon tartotta ugyanis ftdő Medgyesi János zsinatvizsgás m.-ilyei lelkész beiktatóját. Maros-Ilye a fe-

jedelmek korában végvára volt Erdélynek; az 1835-ben lerombolt vár rommaradványaiából meg a Bornemissza bárók udvarában látható ama szoba, melyben 1680-ban Bethlen Gábor Erdély nagy fejedelme született: kegyelettel őrzik a hálalás utódok s olykor elzarándokolnak egyes honfiak s honleányok a nagy fejedelem bölcsőházánál hazafiságot s honszerelmet tanulni.

M.-Ilye ma is még városka számba jön; van szolgabíróság, járásbíróság és közjegyzőség benne. Ezerháromszáz lakosa közül 300 a róm. kath. 1645 előtt már parochia számba ment; a reformáció 100 éven túl tartotta magáénak a templomot s a parochiát.

1747-ben azonban újból a róm. katolikusoknak kezébe jutott s a dévai kapisztránusok láttak el lelkikben sok időn át; aztán a hunyadi szent ferencrendiek közül küldtek ki állandó tartózkodással Maros-Ilyére szerzetes atyákat, kik a Bornemissza-családnál mint udvari papok is szerepeltek, s ellátás és évi 65 forint fizetés mellett még Dobrárt is adminisztráltak igen gyakran. Igen! hisz Hunyad-esperes-kerületben csak még ezelőtt harminc évvel is a hátszegi főesperest kivéve, mind a szerzetes atyák köréből kerültek ki a lelkészek. Azert neveztek volt a hátszegit hátszegi „püspökök.” (György István.) Ma azonban a három zárdatemplomot a hunyadit, dévait és szászvárosit kivéve a 10 többi parochián világi papok végzik az egyházi teendőket. Az öregebb úri emberek igen sok anekdotát beszélnek el a jó humorú régi páterek életéből és viselt dolgairol. A Bandi bácsi lenne megmondhatója. — Halával tartozik ezen önfeláldozó atyáknak az utókor; ők tartották fenn a magyarságot és kivált a rkatholikus hitet az eloláhosodáshoz és reformatus valláshoz szegődött székely és magyar nép elemében.

Ezen szükségesnek látszó bevezetés után lássuk, hogy is ment végbe az installáció. A hunyadi kerületi főesperes Jancsó Ernő, az alesperes Lány Gyula és a dobrai lelkész Magath Lajos kíséretében a beiktatandó lelkész az oltárhoz lépett s a „Veni Sancte” elhangzása után, beiktató főesperes a szép számu közönségnek az ünnep fontosságát írva le, megenlített, hogy még eddig tudomása szerint M.-Ilyén lelkész beiktatás nem történt; aztán a főpásztor úr leiratát, melyben a beiktatást elrendelni méltóztatott, Magath Lajos dobrai lelkésszel, mint kerületi jegyzőt helyettesítővel felolvastatta magyar nyelven, minek kapcsán a beiktatandót eskütételre szólította fel. Az eskü letétele után pedig a templom ajtajának kulcsát, mint hatalmi jelvényt, a szertartások könyvét, mint a szentségek és szentelmények kiosztásánál szükségelt imák és cselekmények útbaigazítóját és végül az evangéliumos könyvet magyarázó szavak kíséretében átnyújtotta a beiktatandónak és ezzel a beiktatást eszközölte, végeztetre egy pár lelkes szóban felszólította a plebánost kötelességének teljesítésére; nemkülömben a híveket, (kik áldozatkészességükkel özvegy báró Bornemissza Tivadarné élén minden lehető megtettek szerény egyházuk érdekében, miért legyen itt is legnagyobb elismerés) lelki pásztoruk példájának követésére és szavainak pontos teljesítésére, hogy így Marosilve mind a magyarság, mind a vallásosság terén régi dicső fényt visszanyerje. Ezek után az ujjonnan beiktatott plebános a szöszekre lépén, szívének melegével áthatott szavakban szólott szeretett híveihöz, kérvén őket, hogy az édes Jézust szeressék. Végül imádkozott Ő Szentségeért, a koronás királyért, kegyelmes Főpásztor úrnakért, a kedvelt hívekért, minek végeztével az oltárhoz jött, hogy imájának kenetet szeressen a bemutatandó legszentebb áldozat által és igyaz egy-

házi szertartás befejeztetett. Következett a tisztelgés: a megjelent papság a kerületi papság nevében jelent meg, a főesperes tolmácsolta az érzelmeket, kívánván, hogy érdemes beiktatott paptársunk egy ideig itt, de később egy nagyobb s tehetségeinek megfelelőbb egyházközségben tegye szolgálatát Istennek és embereknek mint közben járó. Aztán jöttek a tanítók és mások. Az új plébánia épület ebédlőjében egy 20 terítékű asztal volt felállítva izletes ételekkel. A felköszöntők ő Szentsejrére és a királyra, Főpásztor úrnakra, főesperesre, a nap hősiére, és egyháztanácsra mondtak.

Délután Mária tiszteletére szent olvasás vecsernyét tartott az új plébános. Kérve a jó Máriát, hogy el ne hagyja gyermekét, kit élete minden lépésénél segítségül hívott. *Ugy legyen! Szentanu!*

Jegyzőkönyv.

(Folytatás.)

XIX. Elnök előterjeszti kimutatását az ösztöndíjasokra vonatkozólag. Ezen kimutatás szerint:

régi ösztöndíjas volt	37
tanulmányait befejezte	9
ösztöndíját fel nem vette	4

Elmaradt összesen 13.

Nevezetesen:

Tanulmányaikat befejezték: Klein Jenő, Barabás Sándor, Berkovics Miklós, Fent Blanka, Kotsis Jolán, Lehóczky Mária, Szmodits Kázmér, Bara Gyula és Kirtz Bertia = 9.

Ösztöndíjukat fel nem vették: Koses Antal, Oberle Alajos, Vékony József és Buda Agnes = 4.

Régi ösztöndíjasok maradnak: Bertalan József, Erdélyi Géza, Czikker Ferenc, Karsai Béla, Groszmann Mária, Györkös József, Laszcsik Ernő, Lipecky Ágoston, Marton Jenő, Márton Emília, Orbán József, Puskás Gábor, Schönviczy István, Takács Gyula, Tódr László, Lábay Gabriella, Lehóczky János, Gyarmati Kálmán, Berta Teréz, Reuter Mária, Gajdosy Jenő, Plósz Adrienna, Ekamp József és Gázsó László = 24.

Eszerint régi ösztöndíjas lesz 24
kik közül 2-nek jár a 200 koronájával 400 kor. — fil.
22-nek jár a 100 koronájával 2200 „ — „
betöltendő 4 hely a 100 koronájával 400 — „
s így az ösztöndíjakra kiutalt 3000 kor. — fil. kimerítettet.

Elnök megjegyzi, hogy a középponti bizottság múlt évi határozata szerint három, Budapest székes főváros területén főiskolát látogató tanuló részére évi ösztöndíjként a jövőben 200 koronát kellene megszavazni. Az idén egy ily 200 koronás ösztöndíj megüresedett. Mindazáltal tekintettel arra, hogy a jövedelem nagy mértékben csökkent, indítványozza, hogy ezen 200 koronás ösztöndíj helyett két 100 koronás ösztöndíj adományoztassék. A bizottság magáévá teszi az elnök előterjesztést és ezen értelemben határoz.

A fentiek kapcsán elnök jelenti, hogy Lábay Gyula zsarnócai kántor-tanító hozzá intézett beadványában jelezvén, hogy Gabriella leánya, az 1904/905. tanév folyamára a budapesti Ranolder-fele tanítónőképző-intézetbe, mint magántanuló iratkozott be, kéri ösztöndíjának további folyósítását. Elnök megjegyzi, hogy miután az alapszabályok rendelkezései értelmében ösztöndíjat csakis oly tanulók nyerhetnek, akik valamely intézetet nyilvánosan látogatnak, a kérelmet nem találja teljesíthetőnek, annál is kevésbé, mivel az intézet már övönői oklevele van és így alkalmazást is nyerhet.

A bizottság helyeslően az elnök ezen előterjesztését, hangsúlyozva kijelenti, hogy ösztöndíjat csak oly tanuló élvezhet, aki iskoláit nyilvánosan látogatja mindaddig, míg tanulmányai révén keresetképesse nem lesz.

Az itt vázolt eset folytán 5 hely jött üresedésbe, amelyekre 63 folyamodó jelentkezett.

A beérkezett folyamodványokat beható tárgyalás alá vévén a bizottság, az ösztöndíjakat a következő tanulóknak ítélte oda:

Árvay Mária (Szepes egyhm.), Blanár Irma (Eger egyhm.), Harsányi Sándor (Veszprém egyhm.), Hegedüs László (Győr egyhm.), Raduly Árpád (Erdély egyházm.) középiskolai tanulóknak.

Az ösztöndíjak adományozása kapcsán, Csávolcsky József e. püspök azon javaslatát terjeszti elő, hogy az ösztöndíjért folyamodók, kiknek kérése teljesíthető nem volt, a jövőben segélykérőknek tekintessenek.

A bizottság a javaslatához hozzájárult.

Fejes János biz. tag javasolja, hogy az ösztöndíjak csakis a magasabb iskolát látogató tanulóknak adományoztassanak és ez esetben is csak egy évre.

Elnök a javaslatot, tekintettel az alapszabályok 8. §-ában foglalt rendelkezésre, nem tartja elfogadhatónak. Különböző ez visszaesés is volna, amennyiben a tanítóság közökhöz volt az, hogy az ösztöndíjak bármely iskolát látogató tanuló részére legyenek adományozhatók.

A bizottság az elnök kijelentését magáévá teszi, mindazáltal méltányosnak tartja, hogy a magasabb osztályokat látogató tanulók — egyenlő minősítés mellett — előnyben részesüljenek.

Rusznák Ferenc a veszprémi egyházmegye tanítószága nevében kéri a bizottságot, hogy a segélyezéseknél minden egyházmegye figyelembe véssék és a folyamodók arányosan részesüljenek segélyben. Ezen óhaját azzal is indokolja, hogy a veszprémi egyházmegyéből folyamodók mellözve lettek.

Elnök biztosítja felszólalót, hogy mindig figyelembe vette ezt a méltányosságot és arányosan osztotta ki a segélyeket. Bizonyítja ezt a bizottsági ülések jegyzőkönyvei. Hogy a múlt évben a veszprémi folyamodók kimaradtak volna a segélyezett sorából, az téves információ alapszik. A jegyzőkönyv tanúsága szerint a múlt évben a veszprémi egyházmegyéből hét tanító részesült segélyben. Ami azonban az ösztöndíjak adományozását illeti, ott csak a folyamodó tanuló tanulmányi előmenetele lehet irányadó.

Bizottság elnök kijelentését tudomásul vette.

Döbrössy Alajos úgy az elnök, valamint a bizottság működésében megnyugszik. Szomorúan jelzi, hogy a tanítóság nem viseltetik az alappal szemben úgy, amint kellene. Felhossa, hogy egyházmegyéje hatszáz tanítója közül alig egy negyed része tagja az alpnak és csodálja, hogy ily viszonyok között az alap mégis oly tetemes segélyezést gyakorol. Indítványozza, kéressenek fel a lelkészek odahatni, hogy a tanítók teljes számban az alap tagjaivá legyenek. Javasolja, hogy a tanítókinevezéseknél minden tanító hívassék fel a segélyalapba való belépésre és erre egyházhatalossági intézkedést is óhaját tétetni. Szívén hordván az alap fontosságát, pártoló tagul jelentkezik és annak díját negyven koronát átadja az elnöknek.

Tóth Géza a tanítóság nevében mély köszönetét fejezi ki előtte szólnak nemes elhatározásáért. Ő is szomorúan tapasztalja, hogy a tanítóság csekély részvetet tanúsít az alppal szemben. Keresi okát, amelyet részben abban is talál, hogy más oldalról nagyobb ígéretekkel halmoztatik el.

Bertalan Vince nem habozik kimondani, hogy a részvétlenségnek egyedüli oka a tanítók

messzemenő közönye bármely alppal szemben, amely egyenesen érdeket, könnyebb megélhetését van hivatva előmozdítani.

Palotay László praelátus a tanítói kinevezéssel együtt a kötelező tagságot is kimondani kéri.

Walter Gyula elnök fővilágosításul megjegyzi, hogy a kötelező tagság az alapszabálytervezetben meg volt, de a kormány e ponttal az alapszabályokat nem hagyta helyben s ezután sem hajlandó megerősíteni. Hogy a növekvés lassú, egyik oka a felszólalók által is panaszlott csekély érdeklődés, mert még ma is van 4—5 egyházmegye, amelyekből egyetlen tagja sincs a segélyegyesületnek; másrésztől a tagsági díjaknak csekély volta, amit a folyton emelkedő kérvényezők létszáma folytán emelni kellett. Sokat remél a sajtótól, melynek támogatásával reméli a nagyobb körű érdeklődést és anyagi izmosodást. Lelkébe, szívébe kell vétni a tanítóknak, hogy vérévé váljék annak tudata, mily szükségre van annak az alpnak a jötevényeire, amelynek tagjává lenni annyira idegenkedik.

Tóth Géza azon kérését terjeszti elő, hogy a középponti bizottság közvetlen érintkezésbe lépjen a tanítói körökkel.

Elnök megnyugtatta előtte szólót, amennyiben kijelenti, hogy ő a bizottság felhatalmazása alapján mindent megtett arra nézve, hogy a körök is egyenkint lépjenek be a tagság kötelekébe.

Szöke Sándor kéri, hogy az elnökség részéről a tanítói körök hü képet nyerjenek az egyesület új alapszabályainak céljairól és az alap jötevényeiről. E végből kívánatosnak tartja, hogy a bizottsági ülés tárgyalása egész terjedelmében véssék fel a jegyzőkönyvbe, hogy azon febuldva, mindnyájan tagjaivá legyenek az alpnak.

Ember Károly ezuttal, mint a „Népnevelő” szerkesztője kéri az elnököt és a bizottságot, hogy az alap érdekeinek előmozdítása tekintetéből minél bővebben és gyorsabban értesülhessen az alap életében felmerülő minden mozanatról. Óhajja, hogy minél hathatósabban szolgálja az alap fontos érdekeit, amint lapjában már eddigél is sok közlemény jelent meg a segélyalap érdekében.

Elnök örömmel győződött meg arról, hogy a bizottság tagjai oly nemes érdeklődéssel viseltetnek az alap ügyei iránt. Ismételtén kijelenti, hogy ezek után csak megerősödött ama reményében, hogy sikerülni fog az alapot virágzó állapotba juttatni. Kéri is a bizottságot, hogy a legnagyobb ügybuzgalommal karolja fel az alap ügyét, hogy a tanítók köréből minél többen lépjenek be az alap kötelekébe.

(Vége köv.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Katholikus Budapest* címen a Regnum Marianum kiadásában egy diszesen kiállított kalauz jelent meg azok számára, akik Budapesti katolikus intézményei iránt érdeklődnek. Bele vannak foglalva e könyveskébe azok az állami vagy városi intézetek is, amelyek katolikus vezetésre vannak bízva. Repestt a szívünk örömben, midőn végig olvastuk e kedves kis könyveskének szövegét s végig néztük a gyönyörűen sikerült illusztrációkat templomokról, kath. intézményekről. Igazában nem is tudtuk, hogy ilyen gazdagok vagyunk. Eljárógattunk eleddig a magyar Babilonnak, Budapestnek, utcaín s olyan idegennek éreztük magunkat. Nem tudtuk hol keressük a testvéreket, hol a jőbaráto-

kat, hol magát az isteni Mestert, aki minden kath. intézményben benne lakozik. Ezután nem így lesz. Lesz egy kalauzum e könyvecskében, amely szeretettel és tudással világosít fel mindenről. Ezért örülünk, mert látjuk ismételtén azt a törekvést, hogy kath. írónk mind jobban és jobban közelednek a mindennapi élet szükségleteinek kielegítéséhez. Hosszú időn át kath. irodalmunk eszupán a szorosan vett lelki élettel foglalkozott, a gyakorlatival nem sokat törődött. Vegre belátta, hogy ezt a kettőt össze kell egyeztetnie, össze kell kapcsolnia, ha azt akarjuk, hogy ellenségeinkkel diadalmasan megküzdjünk. Eléddig, amíg elleneseink minden elképzelhető módon felhívták a közönség figyelmét a maguk alkotásaira, mi összedugott kézzel hallgattunk, meg hitsorsosaink érdeklődését sem keltettük fel azok iránt sem, a mink van, annál kevésbé olyanok iránt, amiket csak terveztünk. Így történhetett az, hogy pl. a vidékieknek fogalmuk sem volt s nem is igen lehetett arról, hogy mit művelt, mit teremtet a katholicizmus Bpsten. Pedig micsoda dicső alkotáásokat hozott létre. Figyelme mindenre kiterjedt: tudományra, művészetre, irodalomra, sajtóra, nevelésigyre, az emberi élet minden elképzelhető nyomorúságának enyhítésére, megszűntetésére. Ezekre tanít meg beününk ez az okos könyvecske, amikor azt a csodás világot tárja fel előttünk, amelyet a krisztusi szeretet teremtet. Megtudjuk, hogy 24 templomban dicsérelhetjük az Urat; hogy 6 vallásos társulat (kongregáció) működik; hogy a cselekvő felebaráti szeretetet 13 intézmény gyakorolja; hol neveljük fiainkat és lányainkat; hol lehet elhelyezni a beteg vagy elhagyott kicsinyeket, hol a felnőtt betegeket, hol a gyámoltalan nyomorékokat. És még sok dologra, mindenre kapunk felvilágosítást. Ugyan ki ne sietne ilyen hasznos könyvet megszerezni, amely díszes kiállítása, gyönyörű illusztrálása ellenére is csak egy koronáért kapható a „Regnum Marianum” központi irodájában. (VII. Domjanich u. 50.). (—).

* *Zárúndokságunk.* Irta Stóger János, szabadon fordította Bernhard Zsigmond jezsuita. Kapható Kaloosán a „Hirnök” kiadóhivatalában. Ára 1.50 korona. Nincs okunk panaszra. Megis csak akad, ha mindjárt fordításban is, teljesen vallásos tartalmú, magyarulvű munka, melyről szintén lehet mondani: tölle, lege. Nem száraz predikációk, sovány elmékedések gyűjteménye, hanem egy valódi életből-ezeleti munka elbeszélő és fejtegető formában, vagyis a gyakorlati keresztény élet útmutatója. Hasonló tartalmú munkát nemigen lehet olvasni ekkora élvezettel. Minek oka a lendületes nyelvezeten kívül a sok, talpra esett új gondolat és

a munka nagy gyakorlatiassága. Felölölődik benne az egész keresztény élet bölesötöl a sirig, bajaival, útvesztőivel együtt, oda állítva minden életfordulóhoz jelző fanak a keresztény vallás igazságait. Egy ilyen könyv megjelenésének szükségét legjobban igazolják egy nagy, idő és kormiserő férfunak következő szavai: „A keresztény hitből kivetkőzött, katolikus jellegéből kiforgatott társadalom érzéketlenné vált egy magasabb világ iránt; egész sulyával már csak az anyagi világ felé nehezedik... Tevekenységrol, áldozatról, Isten szerelméert vállalt szenvedésrol ok nélkül beszéltek neki. Hideg, számító, vagy elpuhult élvezet hajhászó. Jelszava: „mindent magaméert.” Ilyen kornak van szánva e munka részint magán olvasmányul, részint hogy a benne foglalt gondolatok és fejtegetések segítségével a halhatatlan lelkek iránti szeretetből alkalmi beszédekben mi magunk segítsük eg fele emelkedni mások szívet. Melegen ajánljuk megvételre a 300 oldalos munkát első sorban a t. papságnak. x. y.

Pályázatok.

— *A máréfalvi* (Udvarhely m.) róm. kath. iskolánál, most szervezett III-ik tanítói állásra pályázat hirdettetik.

Fizetése: 800 korona s megfelelő lakás.

Kötelessége: egyik csoport minden-napi és ismétlő tankötelesek tanítása az iskolaszék utasítása szerint; szükség esetén a kántori teendőkhben való segítkezés. Csak okleveles tanítók pályázhatnak.

A pályázathoz csatolandó: oklevél, keresztlevél, szolgálati bizonyítvány és erkölcsi bizonyítvány az illetékes lelkészi hivataltól.

Pályázati határidő f. év november hó 6-ik napja.

Máréfalva 1904. okt. 19.

György Lázár
lelk. isk. szék. elnök.

— *Csiktoplocára* róm. kath. kántortanítót keresünk. Kántori javadalmazásul szolgál: 140—150 kor. stóla. Tanítói javadalmazása következő: 800 korona fizetés havi előleges részletekben. 60 korona fületmény. Az arra jogosultaknak ötöd-éves korpótlék. Két szobából álló lakás, kamra, pincze és konyhakert. Kántori teendőkhön kívül, kötelez az iskolaszék által kijelölendő osztályokat vezetni. Folyamodványok Körösy Géza lelkészhez nov. hó

7-ig benyújtandók. Személyes megjelenés megkivántatik. Próbanapok: okt. 30, nov. 1. és 6.
Az iskolaszék.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házu-kat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskataly és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszé, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháládatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinék ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelező-lapon tudatja.

Czím: Érmelki első szőlőültvénytelep Nagy-Kagya, Székelyhid, u. p.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. Hattuyi gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Ki hirdetni akar

akár csak apróhirdetéssel is és pedig személyi képviselői, állás-, vétel-, eladás-, haszonber- és bérlet keresletekkel, előnyösen — forduljon

Mosse Rudolf hirdetési irodájához
Budapest, IV., Ferencziek-tere 3.
(Távbeszélő 32—45.)

Ez által a hirdetőre több költség nem, ellenben egész sora az előnyöknek háramlik és pedig: díjtalan szakszerű tanács a hirdetés célszerű szövegezésére, feltűnő kiállításra és a legalkalmasabb lapok választására nevezé stb. Katalogus díjtalan.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő.

Telefon. ☞ Társas kocs. ☞ Kitűnő konyha. ☞ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.